

VYBAVENÍ LÉKÁRNIČEK

DOMÁCNOST

Tento typ lékárníčky pomáháme v lékárně vytvářet nejčastěji. Co je třeba mít doma, asi nejlíp ví každý sám – co používáme, na co jsme zvyklí, s čím umíme zacházet. Mimo obvyklé náplasti s polštářkem i bez polštářku se zaměříme na něco méně známého, někdy opomíjeného, avšak stejně důležitého.

Stripy – náplastové stehy se používají ke společlivému uzavření rány (např. říznutí nožem), někdy k odlehčení sutury (chirurgického spojení tkání pomocí jehel a nití, stehy). Mnohdy se s těmito „stehy“ setkáme i u lékaře, který místo chirurgického šití ránu takto ošetří. Může se tak vyhnout lokální anestezii, nutně při stehu rány. Zabrání se tím možné infekci ve stehových kanálcích, poruchám prokrvení v oblasti stehů nebo i typickým stopám po stezích. Stripy jsou úzké (3–25 mm široké) a různě dlouhé proužky, sterilně zabalené a připravené k okamžitému použití. Jsou propustné pro vzduch a vodní páry. Jsou vyrobeny většinou z netkané textilie, v tělové barvě pro větší diskretnost.

Mastné nepřílnavé mřížky se používají na ošetřování ran (např. odřenin, tržných ran, zhmožděnin, popálenin, opařenin) ve všech fázích hojení. Zajišťují atraumatické ošetření ran. Nepřilepí se na spodinu rány a jejich výměna je bezbolestná. Mřížka se mění podle stavu rány, (1–2x za den nebo max. 1x za tři dny). Toto krytí je třeba dále fixovat – obinadlem či náplastí.

Mřížka je tvořena nosným materiálem (např. přírodní 100% bavlna, polyester), na který je nanesen neutrální mastný základ – bílá vazelína, neutrální mast (např. Jelonet, Atrauman, Lomathuell H). Kromě těchto neutrálních mastných základů může být mřížka napuštěna i antiseptickou složkou, která ránu dezinfikuje (např. inadine, jenž obsahuje jod, bactigras s chlorhexidin acetátem, atrauman Ag, obsahující stříbro).

Obinadla elastická jsou dodávána ve dvou základních typech, které se liší svým použitím – krátkotažná a dlouhotažná. Krátkotažná obinadla (např. Idea, Lenkelast, Idealflex) používáme při otocích. Pruží málo (tažnost 80–120 %) a jsme-li v klidu, otok zbytečně nestahují, neškrtí (nízký klidový tah). Při pohybu se komprese zvýší (vysoký pracovní tah), cítíme větší sevřenost, tímto tlakem se povzbudí zpětný transport krve k srdci. Obinadlo tak brání tvoreni většího otoku. Dlouhotažná obinadla (např. Idealtext) jsou vhodná při pohmožděninách a vyvrnutích. Zpevní pohmožděné svaly, při obvazování je musíme hodně natahovat, aby držela, proto cítíme vysoký tlak (vysoký klidový tah), který se při pohybu nezvyšuje (nízký pracovní tah).

Jednotlivá obinadla se neliší pouze tažností, ale i dalšími parametry – např. hustotou či použitým materiálem.

KANCELÁŘE, STAVBY A DALŠÍ PRACOVISTĚ

Zaměstnavatel má zákonnou povinnost přijímat opatření pro případy poskytování první pomoci. Tuto povinnost stanovuje zákoník práce účinný od 1. 1. 2007 – z toho lze odvodit povinnost zajistit odpovídající vybavení a rozmístění lékárníček

Eva Turjaková

Nemocniční lékárna Na Bulovce

Lékárničky tvoří nedílnou součást vybavení našich domácností, pracovišť, škol, restaurací, staveb apod. Vozíme je s sebou na dovolenou i v autech na výlety.

V tomto článku se zaměříme na jejich vybavení z pohledu zdravotnických prostředků.

Umí lékárník pomoci vybavit lékárníčku dostatečně a kvalitně?

a zároveň proškolení osob, které budou schopny správně poskytnout první pomoc.

Rozsah vybavení lékárníček byl dříve stanoven v ON 846635 (poslední znění z roku 1989). Oborové normy byly sice zákonem č. 142/1992 Sb. dnem 31. 12. 1993 zrušeny bez náhrady, stále však tato norma může zůstat případným vodítkem pro vybavení lékárníček na pracovištích (víme, že tomu tak je, stále k nám zákazníci přicházejí s tímto seznamem). Jelikož je tato norma již stará, jsou v ní obsaženy i prostředky, které se již dávno nevyrobějí, ale lze je samozřejmě nahradit prostředky současnými. Stejně jako dokážeme zákazníkovi vysvětlit, že je možno zaměnit podle účinné látky léky od různých výrobců, totéž platí i u zdravotnických prostředků. Snažili jsme se najít nejčastější.

Nerit je hotový obvaz se dvěma polštářky. Jeden je pevně přichycen k obinadlu, druhý je po obinadle volně pohyblivý. Nejčastěji Nerit použijeme ke sterilnímu ošetření větších ran a k vytvoření tlakového obvazu při větším krvácení. Každé silné krvácení se nejrychleji zastaví stlačením cévy prsty přímo v ráně. Po následujícím zvednutí poraněné končetiny nad úroveň srdce (ošetřovaný sedí nebo leží) vytvoříme tlakový obvaz z Neritu tak, že první polštářek dáme na ránu a pevně přidržíme. Přes něj složíme pohyblivý polštářek a potom oba pevně připevníme obinadlem. Jako vhodná náhrada mohou posloužit hotové obvazy. Ty mají tlakový polštářek veliký – jeden přišitý napevno, druhý posuvný. Ekonomy obvazy jsou pouze s jedním malým nepřílnavým polštářkem.

Porin se používá jako sterilní krytí drobných, málo krvácejících ran. Vhodnou náhradou mohou být savé nepřílnavé polštářky.

ŠKOLA V PŘÍRODĚ

Vybavení lékárníčky pro dětské tábory, ozdravné pobyty, školy v přírodě (do celkového počtu 80 dětí) závazně upravuje vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČR č. 106/2001 Sb. V příloze č. 4 tohoto podzákoného předpisu je stanoven rozsah vybavení. V tomto seznamu není nic, co by nebylo běžně v lékárně dostupné. Jsou však uvedeny poněkud nepřesně *dlahy pro fixaci, různé rozměry* – tyto dlahy se objednávají po konzultaci s konkrétním zákazníkem a podle jeho finančních možností, cena se pohybuje od několika desetikorun až k tisícům, podle typu.

AUTOLÉKÁRNIČKA

Povinnou výbavu vozidla stanoví vyhláška Ministerstva dopravy č. 341/2002 Sb. Podle tohoto předpisu každé motorové vozidlo, kromě mopedu a motokola, jednonápravového traktoru s přívěsem a motorového vozíku, musí být vybaveno příslušným druhem lékárníčky pro poskytnutí první pomoci. Pro požární automobily je výbava příslušným druhem lékárníčky stanovena zvláštním právním předpisem. Druhy lékárníček, jejich obsah, výbava a použití podle druhů vozidel jsou uvedeny v příloze č. 14.

Ministerstvo dopravy chystá na přelomu března a dubna letošního roku vydání novely vyhlášky, která změní povinné vybavení automobilu. Blíže neurčených změn dozná i vybavení lékárníčky tak, aby mohla být lépe „využita při poskytnutí první pomoci“.

Jediné u těchto lékárníček je přesně stanoveno jejich obsah, proto není pro výrobce problém lékárníčky sestavit. Co je ale horší – jejich kvalitu nikdo nekontroluje, neschvaluje. Pod tlakem trhu jsou ceny těchto lékárníček tlačeny co možná nejnižší, což je samozřejmě na úkor kvality vybavení.

Občas se vyskytnou v novinách testy autolékárniček, které z pohledu první pomoci jsou naprosto nevyhovující – dokonce mohou i ublížit. Většina z vás se jistě setkala se škrtdílem v podobě malé úzké roličky (hlavně co nejmenší – šíře 15 až 25 mm) – při jeho použití zraněnou končetinu spíše uříznete, než abyste zastavili tepenné krvácení. Dále jsou to nůžky, které se již při prvním použití rozpadnou (při autonehodě s nimi máte přestříhnu např. bezpečnostní pásy!), náplast bez polštářku, která nic nepřilepí atd.

S výčtem zcela nevhodných zdravotnických prostředků by bylo možno pokračovat dál, ale podle mne je to zbytečné, každý asi víme, jaké by to byly (nelepící náplasti, rozpadající se nůžky...).

Tady nastupujeme my lékárníci a farmaceutičtí asistenti, abychom byli stoprocentní zárukou kvality a dokázali popřípadě pacientům ukázat obsah, doložit plnou funkčnost všech zdravotnických prostředků a vysvětlit jejich použití.

Nepodceňujte vybavení lékárníček! Věnujte věnu věnu zdravotnického materiálu stejnou pozornost, jakou věnujete lékům. Nikdy nevíte, kdy právě vhodné škrtdílo, plně funkční tlakové obinadlo či stříhací nůžky pomohou vám nebo vašim pacientům zachránit život.

Zdroje: <http://www.mdcz.cz>, MF Dnes, <http://www.bozpinfo.cz>, <http://www.ceskaskola.cz>